

150. löggjafarþing 2019–2020.

Þingskjal x — x. mál.

Stjórnarfrumvarp.

Frumvarp til laga

um breytingu laga um sjúkratryggingar, nr. 112/2008, með síðari breytingum (stjórn og eftirlit).

Frá heilbrigðisráðherra.

1. gr.

6. gr. laganna fellur brott.

2. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 7. gr. laganna:

a. Orðin „að fenginni tillögu stjórnar stofnunarinnar“ í 1. mgr. 7. laganna falla brott.

b. 2. málsl. 2. mgr. fellur brott.

3. gr.

Við 38. gr. laganna bætist ný málsgrein er verður 2. mgr. og orðast svo:

Í stað endurgreiðslu til sjúkratryggðra er sjúkratryggingastofnuninni heimilt að greiða sömu fjárhæð til þjónustuveitenda, sbr. 1. málsl. 1. mgr., enda sendi þeir reikninga rafrænt til stofnunarinnar.

4. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 1. mgr. 45. gr. laganna:

a. Á eftir orðinu „samningsaðila“ í 1. mgr. kemur: og þeirra þjónustuveitenda sem þiggja greiðslur á grundvelli gjaldskrár sem stofnunin setur, sbr. 38. gr.

b. Í stað orðsins „sem“ í 1. mgr. kemur: Eftirlitið.

c. Á eftir orðinu „samninga“ 1. mgr. kemur: eða eftir atvikum að reikningsgerð sé í samræmi við veitta þjónustu og gjaldskrá stofnunarinnar.

5. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 1. mgr. 46. gr. laganna:

a. Í stað orðanna „skoða þann“ í 2. málsl. kemur: kalla eftir þeim.

b. 3. málsl. fellur brott.

6. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Greinargerð.

Frumvarp þetta er unnið í heilbrigðisráðuneytinu í samráði við sjúkratryggingastofnunina. Lög um sjúkratryggingar, nr. 112/2008, öðluðust gildi 1. október 2008 og hefur stjórn stofnunarinnar verið starfandi frá gildistöku laganna. Með því að leggja niður stjórn sjúkratryggingastofnunarinnar er ætlunin að skýra ábyrgð forstjóra stofnunarinnar svo hún verði ótvíræð og óskipt gagnvart ráðherra, bæði hvað varðar rekstur og þjónustu. Enda er skýr ábyrgð forstjóra með slíkum hætti í samræmi við 38. gr. laga um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins, nr. 70/1996, þar sem fram kemur að forstöðumenn ríkisstofnana beri ábyrgð á að sú stofnun, sem þeir stýra, starfi í samræmi við lög, stjórnvaldsfyrirmæli og erindisbréf og að rekstrarútgjöld og rekstrarafkoma stofnunarinnar sé í samræmi við fjárlög. Með því að leggja niður stjórn sjúkratryggingastofnunar er staða forstjóra sjúkratryggingastofnunar sem æðsta yfirmanns stofnunarinnar undirstrikuð með því að hann einn er skipaður af ráðherra og ber því ábyrgð gagnvart honum.

Sjúkratryggingastofnunin annast samningsgerð um veitingu heilbrigðisþjónustu og um endurgjald vegna hennar, skv. 39. gr. laganna. Í heilbrigðisstefnu til ársins 2030 er gert er ráð fyrir því að sjúkratryggingastofnunin annist alla samningagerð um kaup á heilbrigðisþjónustu fyrir hönd ríkisins, hvort sem um er að ræða þjónustu opinberra aðila eða einkaaðila. Stofnunin hefur skýrar heimildir til eftirlits með starfsemi samningaðila, það er þó mikilvægt að tryggja heimildir stofnunarinnar til eftirlits með þjónustuveitendum þegar endurgreiðslur til sjúkratryggðra eiga sér stað, skv. 38. gr. laganna þegar að ekki eru samningar.

Kaflinn er í vinnslu.

1. Inngangur.

Í 2. kafla gildandi laga um sjúkratryggingar er kveðið á um að starfrækja skuli sjúkratryggingastofnun og henni falin tiltekin hlutverk í 5. gr. laganna. Stofnuninni er samkvæmt 6. gr. laganna sett sérstök stjórn en þar er m.a. kveðið á um það að stjórnin annist „langtímastefnumótun“ og að formaður stjórnar skuli reglulega gera ráðherra grein fyrir starfsemi hennar og gera honum viðvart ef starfsemi og þjónusta er ekki í samræmi við ákvæði laga og ef rekstur er ekki í samræmi við fjárlög. Sætti einstaklingur sig ekki við úrlausn sjúkratryggingastofnunar í máli hans getur hann skotið því til úrskurðarnefndar, samkvæmt 36. gr. laganna.

Sjúkratryggingastofnunin lýtur yfirstjórn ráðherra. Um hlutverk og stöðu stofnunarinnar þarf enn fremur að líta til heimilda sem stofnuninni eru faldar í lögum um sjúkratryggingar sem og hlutverks stjórnar en sjaldgæft er þó ekki sé það óþekkt, sbr. t.d. Lánasjóð íslenskra námsmanna, að sérstakar stjórnir séu yfir stofnunum ráðuneyta.

Um stjórnun stofnunarinnar segir annars tvennt í lögnum: Stofnuninni er samkvæmt 6. gr. laganna sett sérstök stjórn, en þar segir að ráðherra setji henni erindisbréf og að hún skuli staðfesta skipulag stofnunarinnar, árlega starfsáætlun og fjárhagsáætlun og marka henni langtímastefnu. Þá skuli stjórnin hafa eftirlit með starfsemi stofnunarinnar og að rekstur hennar sé innan ramma fjárlaga á hverjum tíma. Loks er tekið fram að formaður stjórnarinnar skuli reglulega gera ráðherra grein fyrir starfsemi stofnunarinnar og gera honum viðvart ef starfsemi og þjónusta er ekki í samræmi við ákvæði laga og ef rekstur er ekki í samræmi við fjárlög.

Um stjórnun stofnunarinnar segir einnig í 7. gr. að ráðherra skipi forstjóra stofnunarinnar, að fenginni tillögu stjórnar. Forstjórinn ráði aðra starfsmenn hennar og annist daglegan rekstur. Í 2. mgr. sömu greinar er kveðið á um, eins og áður greinir, að ráðherra setji forstjóranum erindisbréf þar sem tilgreind skuli helstu markmið í þjónustu og rekstri

stofnunarinnar og verkefni hennar til lengri og skemmri tíma. Þar skuli enn fremur kveðið á um samskipti forstjóra og stjórnar. Í 3. mgr. segir að forstjóri beri ábyrgð á því að sjúkratryggingastofnunin starfi í samræmi við lög, stjórnvaldsfyrirmæli og erindisbréf skv. 2. mgr. Forstjóri ber ábyrgð á starfsemi stofnunarinnar og á því að rekstrarútgjöld og rekstrarafkoma sé í samræmi við fjárlög og að fjármunir séu nýttir á árangursríkan hátt.

Með skipun sérstakrar stjórnar er hætt við að boðvald flækist og ólíkum hugmyndum um hvar stjórnunar- og eftirlitsheimildir liggja í raun. Stjórninni er falið ákveðið stefnumótunar- og eftirlitshlutverk í 6. gr. og áfram er kærueimild til sérstakrar nefndar. Allar aðrar stjórnunar- og eftirlitsheimildir liggja aftur á móti hjá ráðherra. Hlutverk stjórnar stofnunarinnar er nokkuð óljóst og að samskipti og boðleiðir milli forstjóra, stjórnar og ráðherra eru ekki skýrar í reynd.

Ráðherra skipar t.d. bæði stjórn og forstjóra og hefur yfirstjórnina en stjórnin hefur tiltekið eftirlit og staðfestir t.d. fjárhagsáætlanir en ekki samninga. Þannig fer stjórnin með eftirlitsvald og á að marka langtímastefnu en heimildir til að bregðast við því sem í ljós kann að koma við eftirlit, gera breytingar og gefa fyrirmæli eru hjá ráðherra. Þá setur ráðherra forstjóra erindisbréf þar sem ákveðnir hlutir skulu vera tilteknir og virðist það heldur gera ráð fyrir beinu sambandi þeirra á milli en ekki fyrir milligöngu stjórnar. Þess vegna er lagt til í frumvarpi þessu að stjórn sjúkratryggingastofnunarinnar verði afnumin.

Í frumvarpinu eru einnig lagðar til breytingar á eftirlitsákvæði, þ.e. heimildir stofnunarinnar auknar í þá vega að stofnuninni verði einnig heimilt að hafa eftirlit með þjónustuveitendum sem standa utan samninga og sjúkratryggðum er endurgreiddur kostnaður vegna heilbrigðisþjónustunnar á grundvelli gjaldskrár sem stofnunin setur, ásamt heimild til þess að endurgreiða kostnað sjúkratryggðs til þjónustuveitenda til hagsbóta fyrir sjúkratryggða enda sendi þjónustuveitendur reikninga rafrænt til stofnunarinnar. Ásamt því er lagt til að stofnunin geti kallað eftir ákveðnum hlutum sjúkraskrár sem nauðsynlegt er vegna eftirlits stofnunarinnar. Í gildandi lögum er gert ráð fyrir að sjúkratryggingastofnunin fari á þann stað sem sjúkraskrá er varðveitt en það verklag hefur tafið og komið í veg fyrir að stofnunin geti sinnt sínu eftirlitshlutverki með góðum hætti.

Kaflinn er í vinnslu.

2. Tilefni og nauðsyn lagasetningar.

Stjórn sjúkratryggingastofnunarinnar hefur verið starfrækt frá upphafi stofnunarinnar, þ.e. frá gildistöku laganna 1. október 2008, til þess að skýra ábyrgð forstjóra sjúkratryggingastofnunar er lagt til að ákvæði um stjórn verði felld brott. Í frumvarpinu er lagt til að sjúkratryggingastofnunin hafi heimild til þess að hafa eftirlit með þeim þjónustuveitendum sem standa utan samninga og sjúkratryggðum er endurgreiddur kostnaður vegna heilbrigðisþjónustunnar á grundvelli gjaldskrár sem stofnunin setur. Ennfremur er lagt til að stofnuninni verði heimilt að endurgreiða kostnað sjúkratryggðs til þjónustuveitenda til hagsbóta fyrir sjúkratryggða enda sendi þjónustuveitendur reikninga rafrænt til stofnunarinnar. Slíkt verklag er til hagsbóta fyrir sjúkratryggða þar sem uppgjörrið gerist í rauntíma og staðan í greiðsluþáttökukerfinu uppfærist á sama tíma gert um leið og hann greiðir fyrir þjónustuna hjá þjónustuveitanda í samræmi við gjaldskrá sjúkratryggingastofnunarinnar. Með slíku verklagi er hægt að stuðla að því að sjúkratryggðir þurfi ekki sérstaklega að sækja um endurgreiðslur vegna þjónustu þegar að ekki eru samningar í gildi við ákveðna þjónustuveitendur.

3. Meginefni frumvarpsins.

Í frumvarpinu er lagt til að ákvæði um stjórn sjúkratryggingastofnunar verði felld brott ásamt því er ákvæði um auknar heimildir stofnunarinnar til eftirlits. Ennfremur er lagt til að stofnuninni sé heimilt að endurgreiða hlut sjúkratryggðs til þjónustuveitenda til hagsbóta fyrir sjúkratryggða enda sendi þjónustuveitendur reikninga rafrænt til stofnunarinnar.

4. Samræmi við stjórnarskrá og alþjóðlegar skuldbindingar.

Frumvarpið gefur ekki tilefni til þess að skoða samræmi við stjórnarskrá og alþjóðlegar skuldbindingar. – Texti í vinnslu-

5. Samráð.

Breytingarnar sem lagðar eru fram í frumvarpinu varða sjúkratryggingastofnunina og samningsaðila hennar. Frumvarpið var unnið í samvinnu og samráði við stofnunina en einnig fóru frumvarpsdrögin í samráð í Samráðsgátt Stjórnarráðsins.

6. Mat á áhrifum.

Ábyrgð forstjóra sjúkratryggingastofnunarinnar verður skýrari án stjórnar yfir stofnuninni. Stjórnsýsla stofnunarinnar verður með einfaldari og skýrari hætti. Mikilvægt að stofnunin hafi heimildir til þess að hafa eftirlit með þeim þjónustuveitendum sem standa utan samninga í einhvern tíma samanber 38. gr. laganna. Sjúkratryggðir hafa af því aukið hagræði að þjónustuveitendur fái hlut þeirra endurgreiddan enda sendi þjónustuveitendur reikninga rafrænt til stofnunarinnar og staða sjúkratryggðs í greiðsluþátttökukerfinu uppfærast á rauntíma.

-Texti í vinnslu-

Um einstakar greinar frumvarpsins.

Um 1. gr.

Greinin þarfnast ekki skýringar.

Um 2. gr.

Þar sem lagt er til í 1. gr. að ákvæðið 6. gr. sé felld brott er þörf á að breyta 7. gr. til samræmis við það.

Um 3. gr.

Í nýjum málslíð er lagt til að sjúkratryggingastofnuninni verði einnig heimilt að endurgreiða kostnað sjúkratryggðs samkvæmt gjaldskrá stofnunarinnar, sbr. 38. gr. laganna, beint til þjónustuveitanda enda sé það til hagsbóta fyrir sjúkratryggðan.

Um 4. gr.

Sjúkratryggingastofnunin hefur heimildir samkvæmt gildandi lögum til að hafa eftirlit með starfsemi samningsaðila, þegar ekki eru í gildi samningar þarf stofnunin einnig heimild til þess að hafa eftirlit með þjónustuveitendum þar sem sjúkratryggðir fá endurgreiddan kostnað á grundvelli gjaldskrár sem stofnunin setur, sbr. 38. gr. laganna.

Um 5. gr.

Með ákvæðinu er gert fyrir þeirri breytingu frá gildandi ákvæði að fulltrúar sjúkratryggingastofnunarinnar þurfi ekki að skoða sjúkraskrá á þeim stað sem hún er varðveitt heldur geti stofnunin kallað eftir upplýsingum úr sjúkraskrá heilbrigðisstarfsmanna til þess að unnt sé að sinna eftirliti á fullnægjandi hátt.

Um 6. gr.

Greinin þarfnast ekki skýringar.